

Sacred Speech

על חטא "ביטוי שפתיים" - יום כפור תשפ"ג

המפורט

סדר הוריו

1111

2

1 And for the sin ...

Artscoil-Viduy

ועל חטא שִׁחַטְאָנוּ לְפִנְיָךְ
בְּבִטּוּי שְׁפָתַיִם.

with the utterance of the lips.

WE WERE TOO QUICK TO PROMISE OR SPEAK.

We have uttered vows and oaths, although the Sages teach that it is best to avoid such utterances, even if they will be kept. We have expressed ourselves harshly against our fellows, hurting or shaming them. And when we were dissatisfied with events, we even expressed complaints against God.

We have sinned because of hasty promises. We have made promises that we could not possibly keep. And we have made rash statements, and then felt compelled to justify them or to act upon them (M.M.).

3 Viduy - R. Yossi Gler

This second *al chet* of the letter *beis*, *bituy s'fasayim*, relates to the utterance of our lips. It is incredible how many of the *al chet's* have to do with *ru'ach m'mal'la*,³¹ our faculty of speech which defines us as human beings. This distinctly human capability is brought to judgment to determine whether we have used it properly or abused it. Every aspect of the *ko'ach ha'dibur* is brought to din, not only *lashon hara*. No fewer than five *al chet's* prompt us to examine our speech; three of those refer to lips: *bituy s'fasayim*, *tumas s'fasayim* and *si'ach sifsoseimu*, and it isn't easy to distinguish between them. They all concern the *s'fasayim*, the lips, each one touching upon a different aspect of inappropriate speech.

Bituy s'fasayim denotes talking just with one's lips, as it were, without thinking, blurring out words without one's brain being engaged. Insincere talk is referred to in Hebrew as being *min ha'safah v'lachutz* (from the lips outward) thus here, mindless chatter is particularly associated with the lips. Now, it is important to bear in mind the Maharal's warning that for better or worse our speech always reveals our *nistar* - that which we keep concealed inside us - in which respect it differs from all of our five senses. We can only see that which is outside us; we only hear noises that are outside ourselves; we taste, touch and smell in response to external stimuli. Speech though isn't a response to our surroundings; even when we are responding to another person, what we say and how we say it originates within us and thus reveals much of what we are thinking and feeling. Only if we have spoken can another person know what we think; speech always reveals our *p'nim*, for better or worse.

This profound point is illustrated by the following observation from Rav Moshe Shapiro *zt"l*: in *Iyov* it is written, "*Mib'sari echezeh Eloka* (From my flesh I perceive G-d)."³² Besides their biological wonders that bespeak the Creator's wisdom, every part of the human body also conveys fascinating spiritual messages that draw us closer to serving Him; here is one of them. As we noted, speech is *m'galeh hester* - it reveals our hidden thoughts. Chazal tell us that *Hakadosh baruch Hu* made two barriers before the tongue: the teeth which are hard and the lips, which are soft. The lips are

thus the final barrier before speech emanates from a person. *Hakadosh baruch Hu* created human beings such that although their external skin color can vary, the inner lining of every human being is red. No matter what the pigmentation of his patient's skin, a dentist staring into their mouth always sees the same red lining. If a person cuts themselves or undergoes surgery, the exposed tissues inside every human being are red. There is however, one part of the human body whose exterior is the same color as the body's interior lining: the lips, which are red in every human being, no matter the color of the rest of their skin. This serves as a reminder: before opening that last *shaar*, that final gate, in order to speak, before the words start tumbling out of our mouth, our lips remind us that we are about to be *m'galeh our p'nim* and reveal what is inside us. Don't make a fool of yourself; think before (and while) you speak so that you express yourself in a way that does justice to your real self; don't misuse *Hakadosh baruch Hu's* gifts - remember, that last barrier is the very same colour as your *p'nim*.

ועל חטא שִׁחַטְאָנוּ לְפִנְיָךְ
בְּבִטּוּי שְׁפָתַיִם:

בגודל ממונו בחכמה ובכבוד, בכיטויים קשים נגד הכיור, ובחטאת דברים כלפי מעלה, ושפתח פיו לשון 18/ שדיבר דיבורים גרועים, ונכלל בזה מדבר דברי תורה במבואות המטונפות, מפסיק בתפילה ובאמצע מרבה שיחה עם האשה, מספר שבח הכיור בפני שונאו, מורה הוראה כשלא הגיע הוראה, מפרטם חטאיו שבצנעה, הוגה השם, דורש במרכבה, אומר ד"ת שלא בשם אומרם, אומר דבר רע, אומר מחזק אעשה דבר הזה ואין מוכיז לומר "ברצות ה'", כופל הבטחתו - שזה מעין שבועה, מוציא דבר מגונה מפיו ואינו מעקם דבריו, מאריך לשון לתלמידים במקום שאפשר לקצר, מוציא ש"ש לבטלה, מברך ומתפלל בלי כוונה, אומר כמה נאה ע"ז אה"ו.

The Sefas Emes notes that we take two *aravos* - whose leaves the midrashim point out are shaped like lips - along with the *lulav* on Succos. Everything has significance; why are there two *aravos*? The Sefas Emes says that one corresponds to Moshe and the other to Aharon. Moshe (Rabbenu taught us how to speak and Aharon taught us when a person shouldn't speak, as the *pausk* says, "*Va'yidom Aharon* (Aharon was silent).") Moshe who always spoke *divrei Torah*, trained us what to say when we speak, whereas Aharon taught us that there are also times when our lips are meant to remain closed.

הדיבור הוא כינור. הצליל הנעים של הכינור לא בא מהמיתרים לבד, אלא מהתהודה של הארגון שעליו הם נמתחים. כך הצליל של הדיבור אינו בא מהמלים לבד אלא הרוח ממללא הוא היוצר את הרושם המיוחד של הדברים.

התינוק מפטפט, מלים בעלמא - זהו דיבור בלי דיעה. התינוק מתחיל בזה לשלוט על מכשירי הקשר עם סביבתו. אבל הוא עצמו עדיין אינו האומן היודע להשתמש במכשיר אל-נכון. האדם, שהוא כבר ברידת יודע להתחיל אל סביבתו וגם רוצה להתחבר עם בני אדם, בפיו נהיה כה הדיבור מכשיר יעיל המקשר עם מי שהוא רוצה. הרי הדיבור הוא מכשיר קשר, וצריך אומנות כדי להשתמש בו. עומקו של ענין זה נלמד בחז"ל:

"אמר ר' יצחק: מאי דכתיב האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם? מה אומנותו של אדם בעולם הזה - ישים עצמו כאלם. יכול אף לדברי תורה - תלמוד לומר צדק תדברון. יכול יגיס דעתו - תלמוד לומר מישרים תשפטו בני אדם" (חולין פט, ע"א).

הרי אומנותו של אדם בעוה"ז הוא - לשים עצמו כאילם! האומנות היא דווקא לא להיות פטפטן! זהו זה צריכים ללמוד: מן אז שהתינוק יודע לדבר, הוא מפטפט ככל היותו על רוחו. לשונן צריך ללמוד, כי השתיקה היא אומנות גדולה, ודווקא בה ניכר הברידות. מהות של האדם היא בדידות: רק בה מתפתחים כחות נפשו ורוחו. כשהוא אחר-כך יוצא מבדידותו ומתחבר ומתיחס אל מה שסביב לו - אז נהיה הדיבור בפיו המכשיר המקשר ומחברו בקשר

אמיתי. והננו רואים בחז"ל את דקות הדברים: בתורה צריך דווקא לדבר, וכפי שביארנו לעיל על-פי המהר"ל. אבל גם בתורה, כשהוא מרגיש קצת שיגיס דעתו - כבר צריך לעצור ולחזור לישרותו, כי הדיבור בתורה צריך להיות מכשיר טהור מאד!

בזה נבין ההלכות החמורות שקבעם הרמב"ם בהלכות דעות ב. היו בסוגיא זו י"ד: "סיג לחכמה שתיקה, לפיכך לא ימהר להשיב ולא ירבה לדבר. וילמד לתלמידים בשובה ונחת בלא צעקה ובלא אריכות לשון. הוא שאמר שלמה דברי חכמים בבנת ישמעון". נפלא הוא, איך הדיבור האמיתי צומח דווקא מתוך השתיקה! והלאה: "אסור לאדם להנהיג עצמו בדברי חלקות ופיתוי. ולא יהיה אחד בפה ואחד בלב בלא אלא תוכו כברו הענין שבלב הוא הדבר שבפה". נראה מזה שהרמב"ם מפרש ענין "תוכו כברו" שלא יהיה אחד בפה ואחד בלב, והוא חידוש כי דווקא על זה הקפידו חז"ל כל כך בתלמידי חכמים, וכמה דברכות כה, ע"א דר"ג הכריז כל ת"ח שאין תוכו כברו אל יכנס לביה"מ, וגם רב"ע שסילק את השומר ונתן לכולם להיכנס, הוא שהעמיד אותם על חוקת כשרות, אבל מי שידוע שאין תוכו כברו גם הוא לא היה מכניס אותו לביה"מ. ומפורש אמרו, כל ת"ח שאין תוכו כברו אינו ת"ח" (יומא עב, ע"ב). הרי ההכנה הראשונה לת"ח להיות תלמיד חכם, היא לשמור על כח הדיבור שלו, שיהיה "כינור נעים". שדיבורו יבטא בדיוק את אשר בלבבו! "ואפילו מלה אחת של פיתוי ושל גניבת דעת אסור, אלא שפת אמת ורוח נכון ולב טהור מכל עמל והזות!"

— לא היתה כוונתנו בפרק זה להטיף מוסר על שמירת הלשון, אלא לרדת לעומקו של כח הדיבור, כי האדם הוא החי שבכל הנבראים דווקא בדיעה ודיבור שלו — האדם המדבר!

9
*The Torah commands: “And a man shall not aggrieve his fellow.” This prohibits verbally assaulting another Jew, and causing him pain, anguish, embarrassment or distress,² anger or fright.³ It also includes cheating somebody by lying to him,⁴ or slandering his name.⁵ These are called *ona'as devarim*,⁶ and are even more serious sins than *ona'as mamon*, overcharging in sales,⁷ because money can be returned, but a crushing remark is irretrievable.⁸ Also, the subject of cheating in business is only money or property, while the subject of *ona'as devarim* is the person's soul.⁹

10a

Basically, anything that you do to cause your fellow Jew any sort of physical discomfort, mental or emotional pain, is included in the sin of *ona'as devarim*. For the sake of clarity, we might say that they are included in the commandment of *lo sonu*. In many instances *lo sonu* exists by itself, but it also overlaps other sins, such as embarrassing someone.

10b

~ Pretending that you are making an innocent remark, when your hidden intention is sinister will not make it any less of a sin. You cannot fool Hashem. The verse that tells us not to verbally abuse our fellow (*lo sonu*), includes the phrase מאלקין יירא — “And you shall fear your God.” Hashem knows your true intentions, and will judge you accordingly.

Definition

THE RISHONIM EXPLAIN that the prohibition against verbal abuse is violated by causing pain, agony, or anguish to another person.⁶ The following are examples of prohibited forms of verbal wrongdoing which the Mishnah and Gemara enumerate, and the *Shulchan Aruch* codifies:⁷

1. One should not inquire about the cost of an item for sale if one does not want to purchase it.
2. One should not say to a *ba'al teshuvah* (formerly non-observant Jew), “Remember your past deeds.”
3. One should not say to the descendant of a convert, “Remember the deeds of your ancestors.”
4. One should not say to a convert who studies Torah, “How can a mouth that ate non-kosher food learn Torah which was communicated through the mouth of G-d?!”
5. One should not chastise a person who is suffering by telling him that his suffering is due to his sins.
6. If someone is looking for work, one should not say to him, “Go to a certain person who is looking for someone with your skills” when one knows that is not the case.
7. One should not call another person by a nickname or any name that he does not like being called by.⁸
8. One should not ask someone a question that the questioner knows he will be unable to answer.⁹

All of the above reflect situations in which someone would be pained and aggrieved because of words that insult, trick, abuse, or chastise. Furthermore, the prohibition against abusing another person can be violated without using words, such as by mean gestures and inappropriate silence.¹⁰

אם נעשה חשבון נפש — הסיכום נורא. הפה פרוץ — למעלה מעשרה וידויים ישנם ב"על חטא" על הדיבור בלבד. המחשבה פרוצה והמעשים לא מבוקרים. ממש, מכף רגל ועד ראש אין בנו מתום. אילו ידענו איזו עוצמה יש לחטאים, היינו מבינים איזו ישועה היא כפרת עוונות ביום הכפורים.

8

“ועל חטא שחטאנו לפניך כביטוי שפתיים”: במשלי (יב יט) נאמר: יש בוטה כמדקרות חרב, ולשון חכמים מרפא, וכתב הגר"א “כמו שנאמר (תהלים נ, ה) ולשונם חרב חדה”. אפילו דברים שצריך לאומרם, אם נאמרים בצורה חריפה, בצורה בוטה, כמדקרות חרב, הרי היא עבירה. חכמים יודעים איך לכלכל דבריהם ולשונם מביאה רפואה. — אפילו כשמדברים דברים מותרים, מהי צורת הביטוי? מהו הסגנון? ה"סלנג" הרחובי חדר גם אלינו. “ועל חטא שחטאנו לפניך בטומאת שפתיים”: הוא ניבול פה, שחז"ל אומרו על כך (שם נ.) “בעוון נבלות פה צרות רבות וגזרות קשות מתחדשות, ובהורי שונאי ישראל מתים, יתומים ואלמנות צועקים ואין נענין”. “ובמסילת ישרים” (פיק יא) כתב “שניבול פה הוא ערוותו של הדיבור ממש, ומשום זנות הוא שנאסר, ככל שאר עניני זנות”. שלש עבירות המתחסות אל השפתיים לבד — “נכה רגליים ומרעיש את המדינה”.

12a

* Contemporary halachic authorities rule that waking up someone who is sleeping, not allowing someone to fall asleep, making prank phone calls, and causing someone to wait for no reason are all prohibited due to this ban against abusing another person.¹¹

12b

לרעך כמוד

20

* מרן החזון איש כתב באגרת: “מאד חובתי להזהר לגרום אי נעימות לבני אדם, אף לרגע אחת!”¹². למרות שלא כלי אי נעימות היא אונאת דברים, אולם היתה זו הנהגה של הרחקה מאיסור זה.¹³

13

Speaking with Responsibility

Here's another thing. Many people just talk. They open their mouths and say whatever comes into their heads. Without thinking of the consequences of what they say, they inflict torture and pain. They get angry, they say this. They get upset, they say that. It doesn't occur to them that they have a responsibility.

A woman came to my house, she was brokenhearted. She had just moved into an apartment and invited her best friend to come over. Her friend comes in, looks around and says, “It's nice, but the rooms are so *small*.” The woman was devastated. I don't understand. What was this friend thinking? Her best friend invites her to see her new apartment — that's a responsibility, a serious responsibility. The Gemara discusses (*Kesubos* 17a) what you're supposed to say when someone shows you a new thing they purchased. You're supposed to praise it even if it's a piece of junk. You're supposed to make people feel good. It's too late. They bought it already. So at least make them feel

good about what they did. The woman moved into her apartment. She's living there. So why are you telling her that her rooms are small? Why say something that will make her feel bad? Where's your sense of responsibility? Don't you realize that you are responsible for everything you do and say?

You want to come to the *kodesh*? says Rabbi Yochanan. You want to elevate and sanctify your life? Become a *kabarnit*. Become the captain of your life, the captain of your existence. You have to know that wherever you go, whatever you do, whatever you say, you're responsible. You have to accept that responsibility and live by it.

A father came to me. He wanted to talk about his son, a wonderful boy, a prince. This father told me that he sent his son to one of the best *yeshivos* in the world. He had a *rebbe*, a big *talmid chacham*, who used to call him a dummy. Dummy, dummy, dummy. The *rebbe* lacked patience. He was frustrated. The boy didn't know the Gemara, so he called him a dummy. He threw daggers into the boy's head and heart. He broke him, wounded him, distorted him. Where was a little bit of responsibility? Every boy that comes into his class is his responsibility, even if he's a difficult student. Is it responsible to call the boy a dummy?

Speaking to another person is a tremendous responsibility. You are responsible for how you speak to your wife, how you speak to your husband and how you speak to your children. The big *tzaddikim* knew this. It was amazing how they minded their speech, how their speech was refined, like crystal clear spring water.

אך ידוע דבריו הק' של הר"ק מקאצק ז"ע על פסוק זה ואנשי קודש תהיו לי - שתהיו "מענטשליך הייליג", כלומר להיות מקודשים בכל מעשי והנהגות בני אדם, והיינו כמג שביאר השפת אמת ז"ע את דבריו, דלחפריש א"ע לגמרי מכל עניני עוה"ז אין זה חכמית המכוון, כי מלאכים אינם חסרים בשמים, אלא עיקר המכוון הוא שכל עניני ומעשי האדם אשר רגל הוא לעשות בחייו הרגילים וכל דיבוריו אשר רגל הוא לדבר בחיי היום יומיים, ידיו בחתרוממות ובקדושה, והו "מענטשליך הייליג", וכדא "מצינו בחול" (בסו"ט ג.) שעיקר הכתוב שמונה אותיות בתורה כדי שלא להוכיח דבר מגונה ח"י. ובכך יובן היטב למה פסוק זה חשוב יותר משאר הפסוקים של קדושה הנ"ל, כי ביום לא מוכר ענין "אנשי" קודש, אשר בזה מתעלה כל חשיבותם של ישראל. שביכולתם לקדש את עצמם במעשיהם ודיבוריהם של חיי היום יומיים, וכדמוכא מבעל התניא ז"ע על הפיוט "שמור וכוור דיבור אחר", שבכל דיבור ודיבור צריכים לכוור ולשמור את האזן יחיד ומיוחד עבר"ק, והיינו שכל הדיבורים שמדברים במשך היום, יהיו דיבורי יחודי ירא שמים, נקיים, עדינים, קדושים וטהורים, ולא של עמי הארץ שהם החיפך מכל זה.

וצדיקי הדרות ז"ע היו כל כך נוהרים בזה שלשונם חריה וכה ונקיה, עד שהיו עושים נדרים על גבי נדרים להשמר מכל נדנוד של אי נקיות בדיבורים, ומיכא מהרה"ק מצאנו ז"ע שהיה נוהר לא להוכיח על פיו אפילו שם כלב, אלא היה אומר כה-למד-בית, כי גם זה היה נחשב אצלו לדיבור שאינו נקי כל כך, וכן צריך כל אחר לעשות, לפשפש בדיבוריו שמא יש בהם מילים ששייך לחתלתלם במילים קדושים יותר ונקיים יותר, ובכך להיות אנשי קודש - מענטשליך הייליג.

ובפרט ליהרר מלהשתמש במילים ובכינויים קלים של אנשי הרחוב אשר אין רוח חכמים נותה הימנו, ועפ"י רוב, דיבורים ובימויים אלו נקודים מאישי דלא מעלי וכל אשר זה משפיע נוראות על כל מי שרק מעלה אותם על פיו, כפי הידוע שבכל דבר בעולם יש ענין של כח הפועל בהפעל, וכדמוכא מהבעל שם טוב הק', דכשהו מביאין לפניו בלים, ספסלים, ושאר חפצים, היה אומר כל המחשבות שהיה האומן הושב בעת עשייתו הכלי, כי כח הפועל בנפעל (עי' נוצר חסר פ"ו ד"ה אהבה), ולכן כתב המגיד הק' ממעוררש ז"ע (לקושי אמרים ד"ה ולפעמים) שאין ללמוד בספר שחיבר אדם רשע - אפי' יש בו ד"ת, לפי שנחדבק בנשמת האדם אשר עשה זה הספר עבר"ק.

18

והנה יש עוד הפסד גדול בדיבורים שאינם ראויים, שבטומאת שפתים הרי מלכלך הרבה דברי הקדושה, וידוע מ"ש בירושלמי (ברכות א, ב) בשם רשב"י, דבדין היה צריך שיהא שני פיות, אחד לדברי תורה ולדברי קדושה, ואחד לדברי חול, אך מסיק שם ד"אם בפה אחד אין יכול העולם להתקיים מפני דלטריא שלו - עאכור"כ בשנים", וע"ז נא' (משלי י"א, כ"ב): "גזם זהב באף חזיר וגו'", ועד כמה שמונע את עצמו מפישוק שפתים הרי עולים בשויים כל דברי התורה והקדושה שלו. וצריך שיכוון גם בדברי חול רק לתועלת בענינים הנוגעים לרוחניות, וכמו שדרשו (עי' י"ט, ב) עה"פ "ועלהו לא יבול" (תהלים א, ג): "גם שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה לימוד", היינו שיהיו מכוונים לתועלת זולתו, ולפעמים אף לתועלת גשמית או לשבחו.

הלשון - האדם הארת דרך

מהו הנורא שבניבול פה, שצרות רבות וגזרות קשות מתחדשות, ואנשים צעירים מתים, רחמנא ליצלן? כתב המהר"ל, בביאורו לגמ' זו: "כבר אמרנו כי החטא נבול פה הוא, שחוטא בדבר אשר הוא צורת האדם". ומהי צורת האדם? "במה שהאדם חי, מְדַבֵּר". צורת האדם היא החיות הרוחנית המתבטאת בכח הדיבור. "והוא מנבל פה אשר נחשב צורת האדם". הפה, שהוא צורת האדם - מתנבל. "ואף אם הוא חוטא בדבורו והוא מחוץ ומגדף אין החטא ההוא מיוחד לפה", אלא שהוא מגלה כלפי חוץ את כח הכפירה הטמון בלבו כפי שהמהר"ל מבאר.

"אבל נבול פה - חטא הזה מיוחד לפה, שאינו עושה דבר רק שמוציא דבר נבלה", וכו'. ענין זה נמצא גם בכתובות ח': ושם ביאר המהר"ל יותר "שאין ניבול פה שעושה דבר לחברו, שאם הי' מוציא דבר גנאי, שהי' גנאי לאחר לא הי' החטא מפני הדבור וכו' דלא דמי ללשון הרע שהוא מְדַבֵּר רע לאחר (על אחר), ואין עיקר החטא מצד הדבור רק מצד הרע שהוא עושה בדבור, אבל זה (נבול פה) הוא מצד הדבור בלבד, ולפיכך אם מנבל פיו אפי' בינו לבינו נקרא ג"כ נבול, כמו מי שהולך בגילוי ערוה, אפילו שלא לפני אדם, נקרא גילוי ערוה. ולכן אפילו אם אין שומע אדם הוא איסור". הדבור האסור המתחס אל הפה - הוא נבול פה!

ממשיך המהר"ל (ט"ז): "והוא חוטא בצורה, שהוא כל האדם!! וכו' כי כך ראוי לחטא הזה, שהוא בצורה, כי אל הצורה נמשך הכל. ואמר עוד: וגזרות קשות מתחדשות, דבר זה הוא בעבור חזוק הצורה שהיא קשה, כאשר ידוע מענין הצורה". לצורה יש עוצמה כבירה, כיון שבצורה טמון הכל. חומר בלי צורה - כאילו אין כאן כלום! גולם שאין בו צורה! כך הוא בענינים גשמיים וק"ו בענינים רוחניים. כח הדבור הוא הביטוי של הנשמה הפועמת באדם. פגיעה ברוממות הדבור היא פגיעה בצורת האדם, שהוא פגיעה בדבר בעל העוצמה הכבירה ביותר באדם.

17 שירת קהלת

ג. לשון נקיה - איחא בוורר הקדוש (ח"ב דף קכ"א). אשריהם ישראל שהקב"ה רצה להוקיר אותם יותר מכל שאר בני העולם, כתחילה אמר להם (שמות י"ט, ו) "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", לא הוסרה מהם האהבה רבה עד שקרא אותם (שם) "בני קדוש" שהוא יותר חשוב, לא הוסרה מהם האהבה עד שקרא אותם (דברים י, ו) "כי עם קדוש אתה", לא הוסרה מהם האהבה עד שקרא אותם (שמות כ"ב, ל) "ואנשי קודש תהיו לי", שהוא יותר חשוב מכל עב"ל (מתורגם ללשוננו), ולכאורה יש להבין למה פסוק זה של ואנשי קודש תהיו לי חשוב יותר משאר פסוקים הנ"ל (ועי' המשך לשון הוזה"ק שם משיב על זה).

Perhaps we can now begin to understand the severity of sins of speech in Torah. Speech is the basic tool of Creation and revelation, as we have noted, and the ability to speak is the hallmark of the human. Misuse of this central gift is particularly devastating – the first sin ever committed

was brought about by improper speech: the serpent's devious words to the unsuspecting Chava (Eve). In that immoral and treacherous temptation lay all the danger that misused speech can hold.

There is an aspect of the misuse of speech which needs special study: wasting words. There is a particular problem in wasting words, even when the words spoken are not false or intrinsically sinful. In general, this is part of the problem of wasting any human resource: any time or effort wasted in a human life is wastage of that life itself and therefore a very serious matter. But wasted words, d'varim b'telim, are particularly problematic.

The world is full of empty words. The nature of modern media is such that there is virtually no limit to the amount of words which are spewed out constantly, and our society is inundated with talk. But it seems that the more words that are poured out, the less meaning they convey. We have plenty of words, but very little communication.

22

And that is part of the understanding of the universal and peculiar human motivation to speak endlessly about that which is utterly meaningless. But the real obligation here is not to yield to that temptation which is both utterly frivolous and yet very high indeed. Our obligation is to make every word count. Each word is precious, each word is a spark of the fire of one's depth which can be used to ignite endless fires of life and spirit, and using each word thus is the avenue to that higher world which is all light.

23

מיצה

יום הכיפורים

אהל

[ב]

יסוד מנהג אמירת כל נדרי

יסוד המנהג לומר 'כל נדרי' עם כניסת יום הכיפורים, לפי שיום הכיפורים הוא יום סליחה ומחילה ותשובה, וצריך האדם להטהר מעוונותיו ביום זה. ואם נדר אדם בתוך השנה איזה נדר, הוא חייב לקיימו, ואין יום הכיפורים מכפר עליו ופוטרו מלקיים נדרו. ואם נדר ושכח לקיימו, מה יעשה ויהא נקי ביום הכיפורים מעון נדרים, אין לו כפרה אלא התרת הנדר. לפיכך תקנו לעשות התרה זו בציבור כדי לבטל למפרע את הנדרים שעבר עליהם, וכן את הנדרים שעתידין שלא לקיימם.

וחששו ביותר לעון נדרים, לפי שהוא חמור מאד ועונשו מרובה, שהחמירה תורה על החטאים הבאים על ידי דיבור יותר מהחטאים הבאים על ידי מעשה, וכמו שאמרו רבותינו (ערכין טו ע"א) האומר בפיו חמור מן העושה מעשה. וטעם דבר זה הוא לפי שיתרונן של האדם על בעלי החיים הוא בכח הדיבור, כמו שכתוב (בראשית ב-ז) 'ויפת באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה', ותרגם אונקלוס: 'לרוח ממללא' (לרוח

וא"כ כל שכן וכל שכן בעניני דיבור שהוא כמש עצם מהותו וחיותו של האדם, והוא קולמוס הלב, אשר מצינו בו ביותר הענין של כח הפועל בהנפעל, כמו שהאריך בזה בספר שם משמאל (פ' דברים עמ' מ"ז) אך שכל מהותם ומבנם של אות"ע מתפשטות בתוך דיבוריהם ולשוונותיהם, וזה מושך את כל המדבר בלשוונותם שיושפע קמבעם, ועיי"ש דבר גורא על זה מהרה"ק מקאצק וי"ע ואכמ"ל, וזה לעומת זה, כמה כח נפלא יש בדיבורי צדיקים לעורר את קדושתם אפי' לאחר פטירתם, כמו שאמרו חז"ל (יבמות צ"ז) דכשמוכרים איזה דבר תורה שאמרה איזה ח"ח שכבר נסתלק מהעולם, שפתותיו נעות ודובבות בקבר, ומובא בספה"ק שוהו בחינה של תחיית המתים ממש (עי' אור עולם) הרי שדיבורו של צדיק, שם ממנו חיותו ממש, עד שבהוכרת דיבורו מעוררין שוב את נפשו אפי' לאחר פטירתו, וא"כ כמה צדיקים אנו להודיר בנפשינו לא להוכיר שום דיבור וביטוי של אינשי דלא מעלי, כדי שלא להתקשר ח"ו ברוחם הממאה רח"ל ושלא להתרסק בשרוש חיותם השפלה אשר עלול הדבר לגרום ח"ו נזק

גדול לנפש האדם המעלה דיבוריהם על פיו, ובמקום זה לזכור רק דיבורים קדושים ונקיים שדיבורו בו צדיקים.

296

אלו הם הני עניני דיבור אשר מרוב הרגל עלול האדם להכשל בהם ח"ו, ולכן עתה בסיום ימי השוכבים צריך כל אחד לפשפש בדיבוריו אם יש בו מעין שלש אלו, ולקבל על עצמו כהחלמה גמורה לשמור את פיו מכאן ולהבא בטוהרה, ולפני כל דיבור ודיבור שמוציא מפיו לחשוב ולהתבונן האם אין בהם שום נגאי וחסרון ופחיתות, וכראיתא בספה"ק (שמות רי, ב) וישבו ויחגו לפני פי החירות, שיעשו חניה והמתנה להתבונן לפני כל פעם שמתחילים לדבר ולפני שהפתח נעשה חירות, וכעין דאיתא בספה"ק לפרש הגמ' (ברכות יז) מרגלא בפומיה דרבי מאיר, ד"מרגלא" הוא לשון מרגליות, כי ר"מ היה לו מרגלית בפיו, והיינו שיהיה שוקל את כל דיבור ודיבור שהוציא מפיו כמו זהב ומממונים חשב את דיבוריו אם הם זכים נקיים וקדושים, וקבלה זו יהיה כלי נכון לקבל הקדושה של ימי השוכבים על כל השנה, וגם יזכה עי"ו שהשכינה תהי' תורה באמרי פיו, ובלשונו תהי' של הבת עין (פ' שופטים) ח"ל: מי שמקדש עצמו ופיו ודיבורו להיות בקדושה, ממילא נעשים והתיבות היוצאים מפיו בקדושה 'דירות וכתים נאים לשכינה' עכ"ל.

ונסיים דרכינו עם לשון קדשו של רש"י על הגמ' (ע"ז י"ז) שיחת חכמים של ת"ח צריכה תלמוד, ח"ל: כדי להתלמד לדבר בלשונם שהוא בלשון "נקה ועושר מרפא" עכ"ל, הרי שלשון נקיה מביא, עושר - עשירות של בגשמיות יחד עם עשירות רוחניות, תורה תפילה, מורה, קדושה וטוהרה, וכי, וגם מרפא - שנוכח את האדם מכל תחלואין בנפשו ורוחו וגשמיותו, עד שנעשה שלם ככל ענינו אבי"ר.

20 שער י פרשת מטות חיים תיג

לא יחל דברו. (ל, ג)

פירשו חז"ל (תוספתא נדרים ד, ז) שלא יעשה דבריו חולין, שאם לא יקיים דיבורו הרי הוא עושה דיבורו חול. וכאן טמון יסוד גדלות וחשיבות דיבורו של אדם, שמן הראוי להתבונן בו מעט, כי בעוונותינו מזלזלים מאד בענין הדיבור.

והנה ידוע כי מצוות רבות מאד תלויות בדיבור, כמו קריאת שמע, קידוש, ספירת העומר, ועוד כהנה רבות (אשר בעל ה"יראים" מונה את כולם בספרו) ואף תלמוד תורה שמקיימים מצוותה גם בהרהור, יש מצוה מיוחדת להוציא הדברים בפה וכדמפורש בחז"ל מה טעמו של דבר.

והענין בזה הוא, כי הדיבור הוא הכח הממוצע (המחבר) בין המחשבה שבעולם הרוחני למעשה שבעולם הגשמי, אשר ניתן אך ורק לאדם בלבד, וכמו שאמרו (בראשית ב, ז) 'ויהי האדם לנפש חיה' ומתרגמינן לרוח ממללא. ואף על פי שמצינו שיחת בעלי חיים ודקלים וכדומה, מכל מקום אין בצפצופם ובשיחתם מהות הרוחני, אלא הם בבחינת רמיזה שיבין השומע מה כוונת המצפצף, מה שאין כן בדיבורו של אדם נמצאת המהות הרוחנית בעצם הדיבור, (ואשר על כן איכא מאן דאמר דעיקר הנדר הוא בלשון הקודש, ושאר לשונות הם כשיחת בעלי חיים ודו"ק), וזהו חשיבות הדיבור. ואשר על כן אמרה תורה 'לא יחל דברו' שאין זה מן הראוי שיצא דיבור אחד של אדם לבטלה, (ומה נואלו האנשים המבלים ימיהם ומחוללים דיבורים בדברים בטלים) כי אין לשער גדלות דיבורו של אדם,

Showing oneself up through mindless speech is just one manifestation of bituy s'fasayim, which includes failing to follow up on nedarim, vows; making promises without any commitment, such as promising money to tzedakah and not paying. We must be very careful what we say because we must stand behind our promises. One piece of advice I give prospective teachers is to always assume that for every type of life challenge, your class contains at least one student who is grappling with it. If you go with that assumption you'll avoid making silly comments or saying things in a way that people in certain situations could find hurtful. I can't tell you how many

27 זקיק זקיק זקיק

התעוררות גדולה לנושא חטאי הלשון ניתן להפיק מהמעשה שסיפר הגר"ח ברלין זצ"ל אודות התגלות הגר"י בלאזר זצ"ל אלו בחלום, בליל שבת קודש שבתוך הישבעה לפטירתו. וכך סיפר: ויהי בליל שבת קודש סמוך לאור הבוקר, בא המנוח אצלי בחלום ואמר לי: יישר כח על שלא הגדת עלי שבח (בהספדו, לפי צוואת הנפטר). ושאלתי ממנו מה נעשה בדינו בעולם שהוא ואמר לי שדין של מעלה חמור מאד, שאי אפשר לשום אדם בעולם הזה לשער כלל! וביחוד מקפידים על דברים האסורים שנדברו שלא כהוגן. ושאלתי עוד, איך עלה בדינו. והשיבני, שכל ימות החול לא הניחו לו לבוא אלי בחלום ולתת לי "יישר כח" עד יום השבת, שנתנו לו בו מנוחה והניחוהו להיראות אלי בחלום. יותר לא דיבר מאומה ונעלם ממני, חלף חלף לו ולא ראיתי עוד.

הגר"ר חזקיהו יוסף מישקובסקי זצ"ל, חתן הגרי"ב, הוסיף כי שמע מהגר"ח ברלין שאחרי שאמר לו בחלום שדין של מעלה חמור מאד, הוסיף ואמר: אמנם לתלמידי חכמים יש הרבה מליצי יושר, אולם מקפידים מאד על חטא הלשון.

תלמידי מו"ר הגר"א לופיאן זצ"ל זוכרים ברטט כיצד היה מו"ר מספר מעשה זה בהתרגשות מיוחדת ושואג כארי: אבל חטא הלשון נורא מאד!! וחוזר ואומר: חטא הלשון נורא מאד, נורא מאד חטא הלשון! אף אחד אינו בא לסנגר ולהגן על החוטאים בחטא זה! (מתורגם מאידיש).

והיו הדברים מרטיטים את לב השומעים, והכל עמדו נפעמים לנוכח חרדת הדין ויראת חטא אשר השתקפו בהודעונו הגדולה ובהתרגשותו הרבה של רבינו זצ"ל. אכן, מה נורא הוא חטא הלשון.

28 זקיק זקיק זקיק

וכן מובא על הפסוק (שיר השירים ד, ז) כחוש השני שפתותיך, דכמו בזמן הבית כשקשרו החוש השני על הזר ונחלבן החוש, היה זה סימן מובהק לבני ישראל שנתרצה הקב"ה למחול להם על כל עונותיהם, ושיתן להם שנה טובה ומבורכת ברוחניות וגשמיות, ואם ח"ו לא נחלבן היה זה סימן על ההיפך ח"ו, ואף שלמראית עין לא היה ניכר על זה שיש בזה הברל ונפקותא בכל העולמות, כי זהו חוש קטן של בד גרידא, ועכ"ז בחוש קטן זה היה תלוי כל העולמות כולן, כמו כן הם שפתיו של אדם, שבדיבורים הקטנים והפשוטים של האדם ה"ו עושה מהפכות גדולות בכל העולמות, בבחי' בורא עולמות ומחריבן, וזהו כחוש השני שפתותיך, בריוק כמו החוש השני.

ואם את כל העולמות מנהיג האדם ע"י דיבוריו, כל שכן וכל שכן שאת "עולם הקטן" הוא האדם עצמו, הוא מנהיג ע"י דיבוריו, וכל הצלחתו ועתידו בעוה"ז ובעוה"ב תלויין כפי דיבוריו, כמו שכתב בזה דבר נורא בספר ערבי נחל (פ' נח דרוש ב') בביאור

30

כל זה בא ללמדנו כי דקות הבחנת העדינות שבדיבור באה ממקור פנימי שבנפש, והיינו מכה הדוחה את הטומאה שבעומק פנימיות הלב; והרוצה לעלות במעלות התורה עליו לשמור בכל כחו על עדינות זו.

הרהור במבואות מטונפים

וזהו גדר האיסור החמור להרהר בדברי תורה במקומות המטונפים (ברכות כד:), וכבר הביא הגר"ח מוולוז'ין ז"ל בנפש החיים (ג, ג) דעת הטועים שמקשים הא "לית אתר פנוי פניניה כלל". אבל הענין הוא שאם גם אי אפשר לטומאה להימצא בלי אחיזה בניצוצות הקדושה, מכל מקום רע הוא מאד אם האדם לא ירגיש בנפשו את המיאוס והבויון שבהרהור בדברי תורה במקומות מטונפים. אין זה אלא שחסר לו הרבה מאד מכה הדוחה את הטומאה בתוך עומק פנימיותו.

**

מדברת), ויתרון זה נתן לו שיהא משתמש בו לטובה. ואם הוא משתמש בו לרעה, הרי הוא מוריד עצמו למדרגה נמוכה משל בעלי החיים. הבהמה אינה מקלקלת בפיה, והוא מקלקל גם בכח דיבורו, לפיכך ראוי הוא לעונש חמור על כך; והתרת הנדרים היא אחד מתיקוני חטאות הלשון והפה.

26

אורי יום כיפור יישני Take love

על מנת להזהיר את כל הקשרים שנקשרו בעצת היצר, ומכוון בזה גם ענין כלי הדיבור בדייקי, כי על ידם אדם נודר ונשבע ומחרימ, וזה מורה על כל האיסורים שבאו לו לאדם במשך כל השנה כולה, מחמת שלא נזהר לשמור את פיו בקדושה כראוי, ודיבר בו כל מיני דברי חול דברים בטלים ומבוטלים, דברי לשון הרע שחוק ורכילות, ודברי נבלות פה רח"ל, וכבר נפסקה ההלכה (א"ח סי' ד סי"ו) יש נוהגין לרחוץ פיהם שחרית מפני הרירים שבתוך הפה. וזאת לפי שצריך להזכיר את השם הגדול בקדושה וטהרה, ואם כך בכל השנה כולה, אזי קל וחומר כיום הקדוש הזה, שאנו צריכים לרחצן ולנקותו ולטהרו מכל וכל, כי באיזה פנים ובאיזה פה נוכל להתפלל את תפילות היום הקדוש, אם הורגלנו לדבר בפינו כל דברי נבלה רח"ל, ועל כן מתירים את כל הקשרים והנדרים שנעשן עם הפה, ואנו אומרים 'בכולהו'ן איחרטנא בהו'ן, ומקבלים על העתיד לבוא שמעתה ואילך נשמור על הפה כעל כלי שרת, בשמירה מעולה וחזקה, וכדרך שכתב האוה"ח הק' (נמדנני ט, כג) 'ומצאתי לחסידי ישראל שכתבו כי פה של לומדי תורה דינו ככלי שרת אשר ישרתו בהם בקודש, כי אין קדושה כקדושת התורה, ולזה אסור לדבר בו אפילו דברי חול, הגם שאין בהם דברים האסורים עכ"ל. ועלינו לקבל על עצמינו ולהחליט בחלטה ברורה שלא נשתמש בפינו הקדוש לומר דברים שאינם ראויים.

29 זקיק זקיק זקיק

וכן בדיבורנו, חשיבות גדולה יש בזה שנתרחק מביטויים גסים. לא מדובר כאן בניבול פה ושאר דיבורים אסורים ח"ו, אלא בעדינות הביטוי גם במה שהוא היתר גמור, כמו שביארה הגמרא בריש מסכת פסחים: "עיקם הכתוב... שש עשרה אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו" (שם ג). וכן "הנהו תרי תלמידי דהווי יתבי קמיה דהלל וחד מינייהו רבן יוחנן בן זכאי... חד אמר... ואין מוסקין בטהרה. וחד אמר... ומוסקין בטומאה... מובטח אני בזה (שנוהר מלהזכיר מלת "טומאה") שמורה הוראה בישראל... (שם ג). הרי שהגמרא רואה בזה שורש גדול בתורה. כן מרמזת הגמרא שאי-זהירות בדבר זה מורה על פגם פנימי. שמביאה מעשה ב"הנהו תלתא כהני, חד אמר הגיעני (מלחם הפנים)... כונב הלטאה (שרץ טמא). בדקו אחריי ומצאו בו שמץ פסולי" (שם).

500

ובזה יש לרמוז עוד, שזכה ישראל עד ה' אלהיך, ואמר היאך תוכלו לשוץ אליו יתצרך, הדרך הראשון לתשובה הוא "קחו עמכם דברים", היינו שתקחו לכם כח הדיבור, לדבר דיבורים אליו יתצרך, ועל ידי זה ושובו אל ה', וזהו שאמר "אמרו אליו", רעדטו או אים, היינו שתדברו אליו יתצרך דיבורים קדושים, ואמר עוד "ונשלמה פרים שפתינו", כי עבודת התפלה נחשבת לנו בזמן הזה במקום קרבן בזמן המקדש.

וביזו שעיקר העבודה צימים אלו היא להרבות תפלה, לכן עלינו להחזיק קצת בעת הזאת, היאך נראה מנצנו בעבודת התפלה בכל ימות השנה, כי היא ארצה על זה עד מאוד, וממציא לפני האדם כל מיני טרדות, שידמה דעתו שאי אפשר לו להקדיש זמן להתפלל כראוי, ובעת התפלה הוא מפיל על האדם עייפות וחולשה, ומפתחו שאסור לו להתאמץ לומר תפלות התפלה צפה מלא, ולהתפלל כחונה צחיות וצחית, כי הוא איש חלש מאוד, והוא עיף, וכל שכן שאי אפשר לו לעמוד על רגליו זמן ארוך כל ק', וזה פומר נפשו מלהתעמק בעבודת התפלה, ומתפלל כמזות אנשים מלומדה עלי חיות.

38

אבל אילו היה האדם משיג קצת את רוממות התפלה, והיה מרגיש שהתפלה היא חיות נפשו, לא היה מרגיש שום חולשה ועייפות בעת תפלתו, שהרי כאשר יזמן לפניו עסק טוב, לא יעזרו לא גשם ולא שלג, ולא ירגיש אז שום חולשות הגוף, אלא יתעמק בו בכל חושי, ואף יעמוד על רגליו שעות רבות אם יצטרך, דכיון שהוא משיג שזה נצרך לו לחיות נפשו, ומשתוקק להשיגו, אין לו שום מניעה מלד הגוף, ואם בעסק גשמי הדבר כך, כל שכן בעסק רוחני, שצדד רוחני

ודאי לא שייך שטוב הגוף יעכז בו, וכמו שפרש"י הק' בפרשת שלח (במדבר י"ב ל'), פנה נפלה אפינו בשמים והוא אומר לנו כשו סולמות ועלו לשם נלתי בכל דבריו, כי אם היה רצון הצורא שיעלה לשמים, לא שייך שהטוב יעכז בדבר. אלא ודאי כי החולשה הזה שנופלת עליו בעת התפלה, אינה אלא עלות בעבודה, כי אינו מרגיש שהתפלה היא חיות נפש הישראל.

"incomplete prayers" devoid of faith and confidence that God listens to our prayers and responds to them. We must express our regret for all those times we prayed without proper humility and subservience, like prosperous householders rather than beggars standing at the door. And we also have to express our determination to improve in the future. Our repentance is not expedient. It is not meant just to make today's prayers effective. It has to be a full repentance. Only then can we begin to pray. Only after we ask forgiveness for our neglect and abuse of prayer can we expect God to accept our prayers.

If we really believed that "by Your great kindness do I come into Your House," we would appreciate all the wonderful opportunities God has given us to come close to Him and be uplifted. We express to Him our deepest gratitude for the opportunity to enter the portals of the synagogue and ask Him for all the good things, material and spiritual, we want Him to provide for us. During the Ten Days of Teshuvah, we would be beside ourselves with joy that God has given us the opportunity to "seek Him out when He can be reached."

שיעורי חומש - ו' זקנה (מ)

39

שם ברש"י: "שם שמים שגור בפיו", במדרש כתוב (בר"ר פו, ה) שפטיפר ראהו בשפתיו ממלמלות, שהיה "מלחש ונכנס מלחש ויוצא".

זה כעין מה שכתוב באברהם (לעיל כא, לג) "ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם", שפירושו שאברהם אבינו הקרה שם ה' בפי כל בריה (רש"י שם). זה לימוד בשבילנו, כשאנו נמצאים בסביבת אנשים לא דתיים או צריכים לדבר כמו שאנו רגילים, לומר "ברוך השם" ו"בעזרת השם".

ולכאורה אף אנו במדרגה זו של יוסף, ששם שמים שגור בפיו. אנו אומרים "אם ירצה השם", "ברוך השם", וכותבים "בעזרת השם" בראש כל מכתב. אך אין הדבר כן, אין הכי נמי אנו אומרים "אם ירצה השם" ו"בעזרת השם", אבל לא זה נקרא שם שמים שגור בפיו. מדרגתו של יוסף הצדיק היא שכשראה את עזרת השם בחוש, על זה אמר "בעזרת השם", וכשהרגיש שמעשה פלוני תלוי ברצון השם, על זה אמר "אם ירצה השם". זו לא היתה אמירה בלבד, אלא ראיית עזרת ה', ראייה והכרה ברורה שהמעשים תלויים ברצון ה', הוא ראה והרגיש בהשגחה, זה נקרא שם שמים שגור בפיו. זו המדרגה של יוסף.

כשאנו אומרים "אם ירצה השם", אנו לא מרגישים רצון ה' במעשים, לא מרגישים עזרת ה'. אנו כותבים "בעזרת השם" מבלי לשים לב לשטויות שכותבים אחר כך, בגלל שזה רק מהשפה ולחוץ ומתוך הרגל. אנו לא רואים עזרת ה' ורצון ה', ושוכחים ממנו. שח לי רבי אבא גרוסברד ז"ל כשהלכנו ברחוב, "הנה, רחוב שלם הומה בני אדם, עובדים ועומלים, ואף אחד לא זוכר את הקב"ה!" כך אנשים חיים - הכל כהרגל. שוכחים אפילו שיש ה', עד שמתפללים אם מישוהו חושב עליו. הרי בכל מעשה שהאדם עושה, עליו לראות את ה' ולהבחין בהשגחה.

יש מן הגדולים שהכרתי שהיו חוששים לכך, ולא היו מרבים לומר "ברוך ה'" או לכתוב "בעזרת ה'" במכתביהם. לומר זאת סתם בלי כוונה - אין לזה ערך.

את זה הישיבה היתה צריכה ללמד, לראות השגחה בכל דבר ולהרגיש בנוכחות הבורא. ובאמת יש שלומדים בישיבה לקבל מהזולת ולתת, כי כשיודעים שלא אני

הבעל הבית על הזחפץ ולא השני הוא הבעל הבית אלא ה', אז קל לקבל ולתת. כך היה פעם בישיבות, שלמדו לראות ולהכיר את ה'.

מתנת 49

האומר דבר בשם אומרו

חיים

כאשר אומר דבר בשם אומרו מכיר המציאה שהמציא לו הבורא

כאשר אנו עסוקים כעת בקנין האומר דבר בשם אומרו יש לחביא דברי הגמ' בירושלמי (שקלים פ"ב הל' ה) וז"ל: ר' גידל אמר האומר שמועה בשם

אומרה יראה בעל שמועה כאילו עומד נגדו שנאמר אך בצלם יתהלך איש, ע"כ. ובקרבו העדה פירש, יראה בעל שמועה כאילו עומד נגדו שעל ידי כך יגיד

הדבר על אופנו דעיקר הלימוד מרבו בראיית פנים דכתיב והיו עיניך רואות את מוריד, עכ"ל. ולפי"ז הן הן הדברים כי מדובר כאן על תורת השמועה

המורגשת רק על ידי התייחסות הדברים לבעל השמועה.

After hearing a good story, joke, or idea, you are excited to share it with others. But do you tend to present it as your own original invention?

Way #50, *omeir davar b'sheim omro*, means saying it over in the name of the one who said it. When you quote someone, always acknowledge the source. Do not take credit for something that does not belong to you. Give credit where credit is due.

The Talmud goes to great lengths to trace the intellectual lineage of an idea: "So-and-so said in the name of so-and-so, who said in the name of so-and-so."

Why do people have a hard time acknowledging that someone else is the source of an idea?

We all crave independence and self-respect. Taking credit gives us the veneer of status, while intellectual debts to others seem to threaten that status. We don't like to think that we weren't smart enough to "figure it out for ourselves," or that we needed someone to actually teach us something.

When you feel the need to take credit for someone else's work, that is a warning sign of insecurity, because even though this type of credit may make us "look good," it's actually a cheap substitute

How can we avoid *bituy s'fasayim*? Number one is *tefilah*, "Hashem s'fasai tiftach (Hashem, open my lips)" - help me daven so that my prayer is acceptable and help me use my lips correctly when speaking to other people.

We must always bear *tefilah* in mind; it is crucial for obtaining Heaven's help in whatever area we are trying to improve. One of the casualties of today's world culture is the enormous quantity of words filling social media, the internet etc. that are churned out without any thought behind them. Such words are cheap; they lack any value. Who writes a letter today? When they must jot something down people make do with scribbling a note - which manages to contain plenty of mistakes. An old fashioned letter is especially precious because words that have been carefully chosen contain special depth and meaning. Today's society doesn't value the preciousness of either the spoken or the written word.

The Chafetz Chaim shares a powerful idea that can greatly enhance our appreciation of the value of speech. He notes that we greatly underestimate the extent of the *hakaras ha'tov* we should have to *Hakadosh baruch Hu* whenever we open our mouths to speak. The Chafetz Chaim explains that in order for any other action a person does - with whatever limb or part of his body - to come to fruition, he has to concentrate and consciously desire to execute every step. Take for example banging nails into a piece of wood. This requires constant concentration; one hand holding the hammer, the other hand positioning the nail, while taking great care not to nail your finger or thumb. If you don't focus, at best you won't accomplish what you wanted and at worst you might end up with a badly injured finger. The same applies when chopping wood, changing a light bulb, washing dishes, preparing food etc. You have to remove your attention from other things and focus on the job at hand. The Chafetz Chaim points out that this is not the

case with speech; a person can pronounce and enunciate a variety of syllables and vowels almost without thinking.

For example, take the word *vay'daber*, which contains six letters; some are enunciated by the *sefasayim*, some by the *shinayim* (teeth), some come from the *garon* (throat) like the *reish*. There are five *motza'os ha'peh*, five organs of speech that produce the letters of the *alef beis*; each of the letters produced by a particular organ is enunciated slightly differently. When you think about it, every letter is actually quite complicated. Uttering just one word involves switching back and forth instantaneously between one organ of speech and another. Speech should really be no different from any other action that demands concentration but no, we can just open our mouth and say "*vay'daber*." We barely need to think of a word and out it comes!

ובאשר נתעמק יותר נמצא ביאור אחר לגמרי, ויחודו של קנין זה הוא, כי באמת אומר דבר בשם אומרו אינו רק שרוצה לכבד לבעל השמועה ושלא לגזול התורה מפי אומרו, אלא האומר דבר בשם אומרו היא מדת אמת עמוקה בנפש האדם כאשר איננה נותנת לו להתעטר בעטרה שאינה שלו, ואשר על ידה הוא שולל מעצמו כל מעלה שאינה שלו ומייחס כל דבר אל מקורו הראוי. ומובן כי שלימות כזו במדת האמת יזכה לכיין כל שמועתו לאמתה של תורה, וזה הוא יחודו, ומפני זה הוא מאסך לכל המחנות בקניני התורה.

ובזה מבואר המשך המשנה אשר רבים נתקשו בו הא למדת שכל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם שנאמר ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי. וכי על ידי שאומר דבר בשם אומרו הוא הסיבה לגאולה. וביאר המהר"ל (דרך החיים על המשנה, ונתבאר בארוכה במתנת חיים מועדים עמו ר"ח) כשזוכין ישראל ובא להם זמן הגאולה אין הקבי"ה מביא אותו אלא ע"י איש מפורש בסוף דבריו בזה"ל: ולפי זה לא יקשה לך, הרי נקמה שאמר דבר בשם אומרו ולא הביאו הגאולה, שאין הפירוש שהוא מביא גאולה בודאי, רק כאשר הוא צריך להביא הגאולה לעולם מביא אותו על ידי מי שאומר דבר בשם אומרו מן הטעם שפירשנו, עכ"ל.

דבר חדש היוצא מכל דבריו הוא, כי "אומר דבר בשם אומרו" אינו מעשה בודד, אלא מדה היא באדם, והיא מדת הענוה הנובעת ממדת האמת שאינה נותנת לו לזקוף על זכותו שום דבר שאינו שייך לו באמת, ותמיד מכיר

ומראה מקום למקור הדברים, ומדה זו אינה שייכת רק בין אדם לחבירו אלא היא גופא המדה המראה לאדם השגחת השי"ת בחייו הפרטים ובחיי הכלל ושוללת ממנו כל מחשבה של כוחי ועוצם ידי, עד שנוכל לומר שכל פעם שאדם משיג איזו טובה מהקב"ה ומכיר טובתו של השי"ת ונותן לו הודאה עליה, הרי הוא בזה "אומר דבר בשם אומרו", בראותו כי אומרו של כל דבר הנעשה בעולם הוא מי שהוא אמר והיה, וכיין שעל ידי הודאתו הוא מייחס הטובה למקורה האמיתי ואינו מחזיק טובה לעצמו כלל, הוכשר בזה הכשר גמור להיות מוכן שתבא גאולה לעולם על ידו, כי ממנו יתפרטמו הדברים כהוותם ממש שכולם רק מעשי ה'.

כלל לברכת זו, או אפי' לגרום ברכת שאיני, כגון שיכול לממור בברכה אי ונורם לברך עוד ברכה, כגון שהנני תפלין של יד ומפסיק בשיחה ואז חייב לברך עוד הפעם על של ראשו והמברך לבטלה, עובר על לא תשא מדרבנן. אבל המוציא שם שמים לבטלה, עובר על מי ע את ה' אלהיך תירא, וכתב, אם לא תשמור ליראה את השם הנכבד והנורא כו', כי זה הוא סכלל היראה שלא להזכיר שמו הנודל כי אם בדרך שכת וברכת מה שמחובב, אבל לא לבטלה, ויירא ויזרעונו איבריו בשעה שמזכיר השם. ולא שם המיוחד בלבד, אלא כל השמות שאינן נמחצין המיוחדין לשמו הנודל ביה. ואפי' בכל לשון, אכ"ו.

Why did *Hakadosh baruch Hu* make speech so easy for us that we don't need to stop everything else and concentrate and focus on putting our words together? The reason says the Chafetz Chaim, is because we use our faculty of speech for davening and learning Torah and we need our brains to be available for concentrating on what we are saying, for thinking, for probing and for understanding. It is thus a unique *chesed* that speech doesn't require the same level of effort demanded by all other physical tasks.

Since the whole reason why *Hakadosh baruch hu* made speaking easy is because He wants our brains to be engaged, if we then go and turn this enormous gift onto its head, misusing the smoothness of speech for jabbering away and engaging in *bituy s'fasayim* we are guilty of tremendous ingratitude. So, thinking about this and better appreciating the great gift of speech should make us a lot more mindful about how we use it